

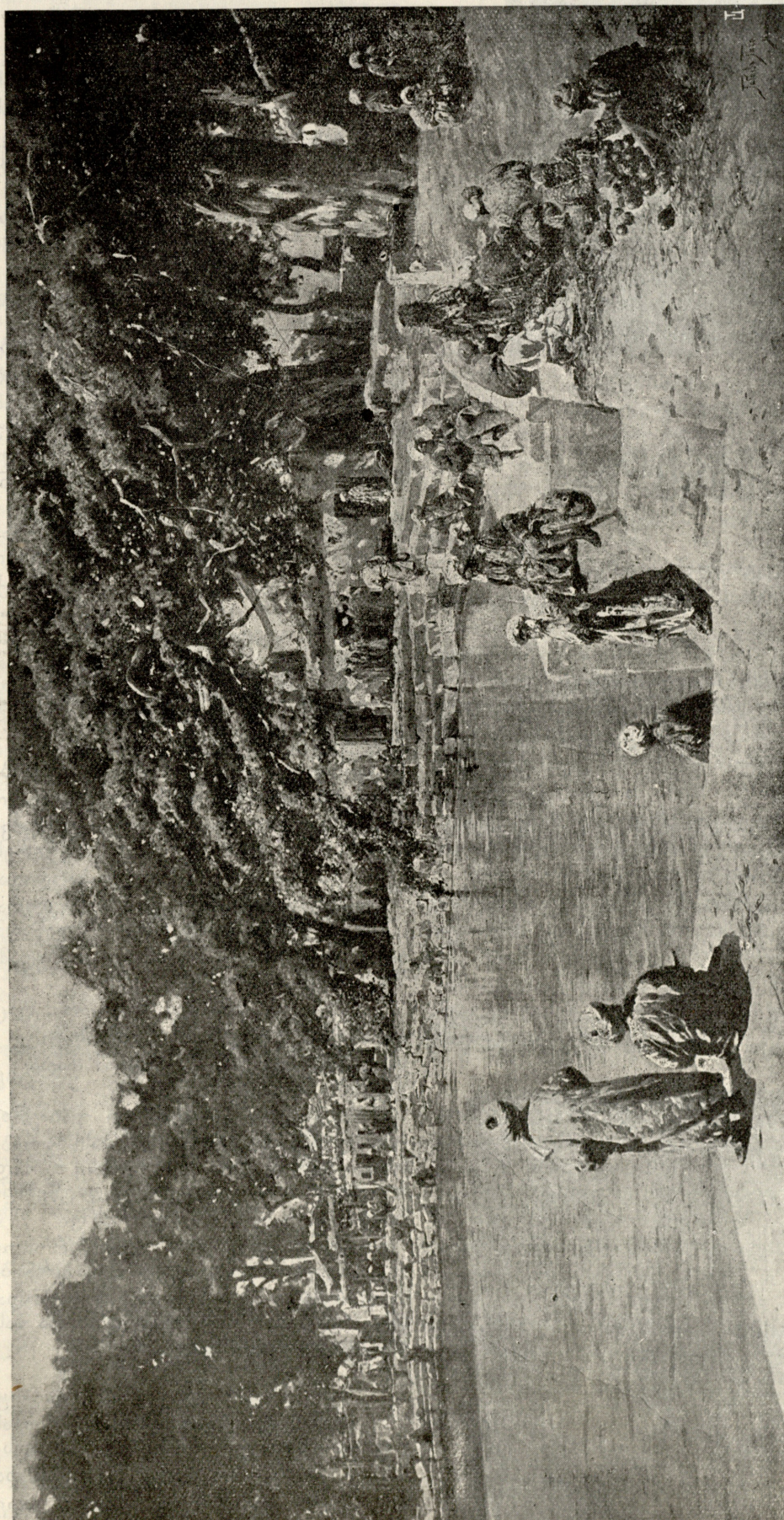
სახალხო გაზეტი

საქართველოს
გაზეთების
საერთაშორისო
კავშირების
კავშირის
№ 569

№ 569

№ 100

კვირა, 8 აპრილი 1912 წ.

აუზი ბუხარაში, ნახტი გიგო გაბაშვილისა.

პოეტი ვახტანგ ჯამბაკურიან-ორბელიანი მის დაბადებიდან ასის წლის დღესასწაულის გამო.

იღუმელი განცხადანი

მკათათვის არდადეგები იყო.

ჩაწვერილ მზეს ჩრდილები გრძლად დაეწვინა.

საამური სიო მოჰბერდა ერთ სართულიან სკოლის ფართე აივანზე.

სახაფახულოდ ჩამოსულ ახალგაზღვრებას თავი მოეყარა:

იღვა ხმაურობა, ჟიჟივი, კისკისი, შესვლა-გასვლა:

სახვლიო პირველ წარმოდგენისათვის ემზადებოდნენ.

— მაშ, ასე ყმაწვილებო, სანდრო ხვალ მოგვიტანს სკამებსა და მაგიდას, სცენისათვის ვანო—სუფრებსა და ფარდებს, ლადო ხალიჩასა და მუთაქებს, დათიკო—თოფსა და ქამარ-ხანჯალს, გენო ცოცხალ ყვავილებს, გიო დუქნიდან ფიცრებს ამოგვიზიდავს. ამას გარდა ვისაც რაც დასჭირდება თავის როლის შესაფერი, თითონვე უნდა იზოვნოს... ხომ ასეა?..

— ასეა!—გაისმა რამდენიმე ხმა.

— აბა, გენო, ყვავილებს უსათუოდ მოველით. ხომ იცი პირველი წარმოდგენა და ლამაზად უნდა მოგროთო სცენა.

— უსათუოდ. აღრიანადვე გავალ ზვარში და გამოვიტან. გენო უჩინარად გაჰშორდა ხმაურობას და წყნარად გაემართა მაღალ სერზე წამომდგარ ორსართულიან, ქვიტიკრის სახლისაკენ.

წყნარი, ჩუმი და გულჩახვეული ახალგაზდა იყო გენო. მის სახეს მუდამ ფიქრის დაღი ესვა. გულკეთილი, პირდაპირი, უწყინარი და უზომოდ მომთმინო სხვა ახალგაზდებს არა ჰგვანდა. გიჟმაჟი ლაზღანდარობა და გართობა გულს ვერ უხალისებდა. ყოველი წვრილმანი მოვლენაც კი მსწრაფლსა და წაუშლელ კვალსა სტოვებდა მის სათუთ, მგრძობიარე გულში. ყოველ ახალ მოვლენას გულდასმით ჩაჰკირკიტებდა, თავსა და ბოლოს უმინჯავდა, მის გაგებასა და შეგნებას სცდილობდა. გულდასმით ისმენდა ყველას ნათქვამს, ხოლო თავის გულის-ნადებს, განცდას, სათუთად ინახავდა, როგორც განძეულს, და უბრალოდ არავის გაუზიარებდა.

თუ იტყოდა რასმე, იმასაც მოკლედ, ერთის ამოთქმით, მაგრამ ისე ყრუდ თითქოს თავის თავს ელაპარაკებო.

საკვირველი წინაგრძობის პატრონი იყო. ხშირად გზად მიმავალს მოჰსურვებია ვისიმე შეხვედრა, დაუფიქრებლად, აღლოს აყოლით, შეუხვევია მეორე ქუჩაში და მისი ნანატრი არსება უცაბედად წინ შეჰხეჩებია, სულ შემთხვევით.

რალაც განუზომელი, უცნობი, იღუმელი განცდანი აგრძობინებდა ხოლმე სახვლიო მოვლენას.

ხშირად უმტვრევია თავი ასეთ მოვლენის გასაგებად,

შესაგნებლად, მაგრამ ვერც თავი გაუგია, ვერც ბოლო.

აი, ეხლაც აღლოს აყოლით, დაუფიქრებლად, გადაუხვია სახლისაკენ მიმავალ დაგრეხილ საურმე გზას და საცალფეხო ბილიკს შეუღვა.

მისი სახლი სერის თავზე წამომდგარიყო და გადმოსცქეროდა ხელის გულივით ტაფობად გადაშლილ ვენახბადებსა და გაზურმუხტებულ ველ-მინდორს. სერის ორთავ მხრივ დაშვებული ღრანტე ფერდობები ხშირ მაყვლის ბარდებით დაბურულიყო. აქა-იქ, ფერდობზე, ეულად ამართული თელა ყურს უგდებდა ღურღუტით მომჩქეფარე უჩინარ ნაკადს, რომელიც ადგილ-ადგილ თავს გამოჰყოფდა, ტინის მკერდიდან ჩხრიალით ეშვებოდა და კვლავ იკარგებოდა დაბურულ ხევში.

მყუდრო საღამო იდგა.

მზე ჩასულიყო.

შეხავერდებულ სერს სიო ეჩურჩულებოდა.

ჩუხჩუხა ნაკადი კი სამი აღლის სიმალიდან სჩქეფდა, აუხს გულში ეხეთქებოდა, ქაფად ქცეული წინწყლებს აფრქვევდა გადახრილ მინდის ტოტებს, საცალფეხო ბილიკს ჰსერავდა და ხევისაკენ ექანებოდა.

მთვარეს ის-ის იყო ამოეყო, აღისფერ შარავანდდით მოსილი, ბადრი სახე და ლურჯ, კამკამა, სივრცეში ვარსკვლავების თანხლებით თინათინობდა.

მისი ოქროსფერი შუქი იღუმელების ელფერსა სდებდა არე-მარეს.

გენომ ცივ-ცივი წყალი შეიშხაპუნა პირზე, გვერდით მიუჯდა ნაკადს და მის ღურღუტს გულდასმით ისმენდა, თითქოს დიდხნის თავგადასავალს უამბობენო. ნაკადი კი აღერსინანად აყრიდა წინწყლებს თავსაია ხუჭუჭა თმაზე.

გენო გაუყუჩდა ნაკადის ღულღუნს, სურნელოვან საღამოს სიოს, ფერად ჩრდილებად დაფენილ ველ-მინდორს.

ყოველი ხე, ყოველი ჩირგვი, ყოველი მაყვლის ძირი ნაცნობი იყო მისთვის და მარტობას როდი ჰგრძობდა: გარს ეხვია თანშეზრდილი ტოლ-ამხანაგები.

— სწორედ აქ იყო!—წარმოსთქვა გენომ და სიყმაწვილის ერთი ამბავი გაახსენდა. მაშინ რვა წლისა იქნებოდა. ამხანაგებით მაყვალზე წამოვიდა. ამ ნაკადს რომ გადააბიჯა, მოესმა ყვირილი:

— გენო, გველი!

ამხანაგები წივილ-კივილით გარბოდნენ აღმა-დაღმა. გენომ დაჰხედა თავალერებულ გველს. თვალით დაუბნელდა, ენა ჩაუვარდა და გადაფითრებული გამობობლდა ბილიკზე, მაგრამ ხევისკენ კვირტის გორგალივით დაგორდა და მაყვლის ბარდებში გაიქედა. ბავშვების წივილ-კივილზე მოეშველნენ მგზავრები. სახე დაკაწრული, გადაფითრებული, გონება მიხდილი გენო გამოაძრეს ფრთხილად ბარდიდან.

ამ მაყვლობამ მთელი სამი კვირა ლოგინად ჩააგდო გენო. მას მერე რამდენიმე წელიწადმაც გაიარა, რომ აქეთ აღარ გაუწაწანია. ეს ამბავი კი მუდამ თვალწინ ედგა როგორც შემზარავი მოგონება.

ეხლაც, გაახსენდა თუ არა, ფიცხლავ მოსხლტა ნაკადს და აღმართს შეუღვა. რაიმე შიში კი არ უგრძენია უკვე დავაჟკაცებულ გენოს, მაგრამ რალაც უსიამოვნოდ გადუქანდა გული.

როდესაც კი ეს ამბავი გახსენდებოდა, უსიამოვნო რამ თავგადასავალს მოელოდა. სასწავლებელში, მაგალითად, სიზმრალაც რომ ენახა გველი, ისე ჰქონდა დაცდილი, რომ მეორე დღეს ან მასწავლებელი დაუწერდა „ჩურჩხელას“, ან ვინმე მახლობელი აწყენინებდა რასმე.

გენომ ვერც კი შეიტყო, როგორ აირბინა აღმართი. ამ მოგონებამ მთლად აუფორიაქა გონება. ერთს მოგონებას მეორე მოჰყვა. გენო აივანზე ხალიჩა-დაგებულ ტახტზე ჩამოჯდა, აივნის სურაიას დაეყრდნო და გასცქეროდა გრძნეულ ლამის იღუმელ ფეთქვას.

ღამე კი მართლაც გრძნეული იყო.

აივნის წინ, დაფანჯრულ ქოლგასავით ამართულ უშველებელ—მკლავებ—გაშლილ, კაკალს მომჯადოებელი შუქნარევი, ოღნავ მოციალე, ჩრდილი დაეწვინა ეზოში. დედამისი წიაღს საკინძი გადაეხსნა, გაღვლილი გული მიეშვირა გრძნეულ მთვარისათვის და ათასფერ გაღვიბულ, სახვლიოდ გამზადებულ კოკორს გასაღიმებლად ისტუმრებდა გადამწვანებულ, ფერადად ნაქარგ მკერდზე. მთის სიო გულში ეხუტებოდა მკერდ—მოღვლილ მიდამოს. ფოთოლ დახრილი, შეკუნწილი ვაზები ტკბილად ჩაჰკანებოდა წელში ამა-

ყად ამართულ ჭიგოებს. ტოტებ დაზნევილ, დაკუნძოლულ ვაშლს დრო და დრო მოსხლტებოდა დასწეულბული ნაყოფი და მისი ტყაპანი გაისმოდა ღამის მყურდროებაში. მთვარე კი ქათქათებდა უღრუბლო, ცაზე, იღუმალბების სამოსელში ჰხვევდა შორეულ მიდამოს, თილისმასავით ელამუნებოდა გენოს გონებას, გარდუევალ საიდუმლოებას უზიარებდა, ნახულ-გაგონილს, თვალ-წინ უყენებდა, მოგონებას მოგონებაზე აწნავდა. ვერც კი შეიტყო, რომ მთვარეს კაკლის ჩრდილი ჩრდილოეთისაკენ გადახარა.

გააჟრყოლა, ღამის სინოტიეს თავისი ძალა გამოეჩინა. უქვდავი, გარდუევალი ბუნება დაუსჯელად როდი ჩაახედებს ხოლომე მომაკვდავ ადამიანს თავის გულის წიაღში. გენო სწრაფად წამოიჭრა, ერთიკ გადაავლო თვალი მიდამოს, ოთახში ლოგინს მიაშურა და ტანისამოსიანად სითბოს გაუყუჩდა. ისვენებდა სხეული, მაგრამ აფორიაქებულ გონების დადინჯება ასე ადვილი როდი იყო.

მთელ ღამეს ბორგავდა გენო. ბურანში წასულს წარმოუდგა, ვითომც გაღმა სერზე სანადიროდ გასულა. პაპანაქება. საშუბისტაროზე წამომდგარი მზე საშინლად აჭერს. ჰაერს ვარვარი გააქვს. ჯუჯა-კალიების ჭრიჭინი მიდამოს აყრუებს. ახლო-მახლო საჩრდილობელიც არ არის, რომ სული მოითქვას.

— გენო, მიშველე!.. გენო, მიშველე!— მოესმა უცებ. მიიხედა. პატარა ჩირგვიდან თავი ამოეყო ბამბის ქულასავით გაფუნთუშებულ, დედიშობილა ბავშვს, გარს უშველებელი გველი შემოაჭხვეოდა...

— გენო, გენო!.. მიშველე!.. მიშველე!.. — გაჰკიოდა ბავშვი.

გენო ფეთიანივით წამოვარდა ლოგინიდან. თვალეები მოიფშენიტა. ოთახში მიიხედ-მოიხედა. კედელზე ჩამოკიდებულ თოფს ხელი სტაცა, აივანზე გამოვარდა და გაღმა სერისაკენ იწყო მზერა.

მთვარე ჩასულიყო. რიჟრაჟის ბინდ-ბუნდს მოეცვა არემარე.

— ეს რა უცნაური სიზმარი იყო!.. თუ ეს რაიმე წინაგრძობაა, ხომ სინამდვილე უნდა ედოს სარჩულად. იმ ტიალსერზე კი არავინა სცხოვრობს... საკვირველია სწორედ...

გენო დიდხანს გასცქეროდა გაღმით სერს...

— გოგია!.. აპი, გოგია!.. ივანე!.. არ გესმით, ბიჭო!.. გასძხა გენომ ეზოს მეორე ნაპირას, თავლაში მწოლიარე მოჯამაგირეებს.

— ბატონო, შენი ჭირიმე!

— გოგია, შენა ხარ?.. აქ მოდი!

— ეხლავე ბატონო?

მაზარა მოსხმული, ნამძინარევი, ქეჩო წამოშლილი გოგია ჩმუჩნით მოუახლოვდა აივანს.

— რას მიბძანებ, ბატონო?..

— გოგია, ეხლავე ცხენი შემიკმაზე, გაღმა ზვარში უნდა გავიდე...

გოგია ერთხანს პირდაღებული შეჰყურებდა თმა-აბურძგნულ, თვალეებ გაგანივრებულ გენოს, რომელსაც თოფი ეჭირა ხელში და გაშტერებით გაღმისკენ გაიყურებოდა. მერე რალაც აზრმა გაურბინა, თავი გააქნ-გამოაქნია, ერთბაშად გატრიალდა, სირბილით გაექანა თავლისაკენ და მოხუც ივანეს გულხეთქებით შესჩივლა:

— ივანე, გონი ი ჩვენი ახალგაზდა ბატონი, გაგიჟებულა: თვალეები დაუქყეტია, თოფი ხელში აუღია და სადღაც გაიყურება. მიბძანა, ცხენი შემიკმაზე, ზვარში უნდა გავიდეო... რალაცა ცუდად კი არი და!.. აბა ერთი ნახე... ნწ... ნწ... საწყალი!

— რას მიჰქარავ, ბიჭო, რამ გააგიჟა... მთელი ოჯახის თვალი ეგ არი.

ივანე საჩქაროდ გამოვიდა.

გენო ისევ გაშტერებით გაჰყურებდა გაღმა სერს.

— დილა მშვიდობისა, ბატონო!.. — მიესალმა ივანე გაუბედევად და იქვნეულად ათვალიერებდა.

— იცოცხლე, ჩემო ივანე!.. ივანე, ერთი ცხენი შეაკაზმინე, ზვარში მინდა გავიდე... რო შეაკაზმოს, შემატყობინე.

— ბატონი ბძანდები, შენი ჭირიმე. — ივანე დააღხინებულ, რომ ახალგაზდა ბატონი სრულს ჰკუაზხეა, თავლას დაუბრუნდა. გენო კი სახლში შემოტრიალდა და მოლოდინში ლოგინზე მიწვა.

— საკვირველია სწორედ... რა უცნაურობა არ მინახავს, მაგრამ ასეთი რამ თავის დღეში არ დამსიზმრებია... — ფიქრობდა გენო.

ღამე ნათევს, მოქანცულს, თვალეები მალე მიეღულა... საშინელი წყურვილი იგრძნო, ხახა უშრებოდა. ნამძინარევი მისწვდა გვერდზე მდგარ წყლის დოქს. ასწია, დოქის პირიდან თავი ამოეყო გველს, დაზიზღებით და ათრთოლებით დოქი იატაკზე დაანარცხა, დოქი ქუცმაცად იქცა. წყალი დაიქცა... დააცქერდა, — მოჩვენება გაჰქრა.

— რალაც ამბავია ჩემს თავს! საშინელ რასმეს გადავწყდები სწორედ. — გადასწყვიტა გენომ. საჩქაროდ წამოდგა, თოფი მხარზე გადაიკიდა, აივანზე გამოვიდა. ცხენი შეაკაზმული იდგა, კიბის ბოძზე გამობმული. ივანე კუდს უნასკვავდა.

— ივანე, სადილობამდე დავბრუნდები, — უთხრა ივანეს, მარდად მოახტა მკერდ-გამოწეულ, გავა-დაკვერცხილ, ყარაბალულ წაბლისფერ ცხენს და გასწია.

კარგა გათენებულიყო. გენომ სწრაფად ჩაიარა დაღმართი, ჩაივარა, გასცდა სოფლის ოღრო-ჩოღრო ორლობებს, გავიდა სოფლის ბოლოს და მდინარეს მიაღდა.

მთაში თუ ეწვიმნა, რომ ადიდებულ მდინარეს არემარე თან მოჰქონდა, ზავითა და შხუილით ტალღას ტალღაზე აგორებდა, მატულობდა.

მთელი სოფელი ნაპირზე მოჯარებულიყო: ცხენოსანი, ქვეთა, თუ ურმებით, ზოგს გაღმა გასვლა უნდოდა, მაგრამ ფაფარაშვებულ მდინარის შემმას ვერა ჰხედავდა; ზოგი გაღმიდან მოელოდა თავისიანებს; ზოგს დაეკარწახნა და ხეებსა, ფიცრებსა და ტივის მორებს იჭერდა. იდგა ყიჟინი, გაძახილ-გამოძახილი, რომელსაც მდინარის ღრიალი აყრუებდა.

გენომ პირდაპირ გასწია მდინარისაკენ.

— კნიაზო, გენო!.. ყმაწვილო!.. ბატონო გენო!.. — უძახოდენ აქეთ-იქიდან.

რამდენიმე მოხუცი და ახალგაზდა წინ გადაეღობა, ცხენის სადავე დაუჭირეს და არ უშვებდნენ.

— ცოტა მოითმინეთ, წყალი ჩამოჯდება და მაშინ გავალთ!..

— ნუ გეშინიათ. არა მიშავს რა, ცხენის იმედი მაქვს და მეჩქარება კიდევ.

— ყმაწვილო, ცეცხლსა და წყალს ხუმრობა არ უნდა!.. მაგრამ გენომ ცხენი მიაბრუნა და შეაცურა. წყალმა გავაზე გადაჰქრა.

გლეხები სულგანაბული გაჰყურებდნენ.

— სწორედ წერას აუტანია!..

თვალუწვდენელად გაშლილიყო მდინარის მკერდი, კალაპოტი გაეათებინა, უზარმაზარ ლოდებსა, ქვა-ლორდს ქუხილით მოაგორებდა და ძირიანად დაგლეჯილ ხეებს კოტრიალით მოატივტივებდა.

ცხენი ფრუტუნით მისცურავდა. შუა მდინარე გადასერა გენომ. შხუილისაგან ყურთა სმენა აღარ იყო. ნაპირიდან რალაც ღრინაცელი და წივილ-კივილი ისმოდა.

(სურათი 1),
სოფოკლის „ედიპ მეფე“, ტფილ. სახაზინო თეატრში დადგმული მარჯანიშვილის რეჟისორობით.

